KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.10.2025 r.
COM(2025) 579 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

zgodnie z art. 278a unijnego kodeksu celnego, dotyczące postępów w rozwijaniu systemów teleinformatycznych przewidzianych w kodeksie

{SWD(2025) 281 final}

Spis treści

1. Wprowadzenie 2
2. Treść sprawozdania 3
3. Zakres odpowiedzialności w ramach systemów teleinformatycznych UKC 4
4. Ogólny przegląd postępów we wdrażaniu systemów teleinformatycznych UKC 4
4.1 PROJEKTY ZAKOŃCZONE PRZED 2024 R. 5
4.2 PROJEKTY W TRAKCIE REALIZACJI I UKOŃCZONE W 2024 R. 5
4.3 RYZYKO OPÓŹNIEŃ WE WDRAŻANIU SYSTEMÓW TELEINFORMATYCZNYCH W RAMACH UKC 14
4.4 DZIAŁANIA ZARADCZE 16
4.5 AKTUALNA SYTUACJA KRAJÓW OBJĘTYCH PROCESEM ROZSZERZENIA 18
5. Podsumowanie i wnioski 19

1. WPROWADZENIE

Jest to **roczne sprawozdanie za 2024 r. z postępów w cyfrowej realizacji unijnego kodeksu celnego**[1] **(UKC)** i stanowi ono szóste sprawozdanie sporządzone przez Komisję zgodnie z art. 278a UKC dotyczące postępów w rozwijaniu systemów teleinformatycznych[2]. Przedstawiono w nim **postępy osiągnięte w 2024 r.**, w tym opinię na temat **oczekiwanych przyszłych postępów**.

1 maja 2016 r. wszedł w życie unijny kodeks celny, a wraz z wprowadzeniem w nim w 2019 r. zmian[3] ustanowiono terminy na stopniowe dokończenie projektów w zakresie transformacji cyfrowej i wdrażania w latach 2020, 2022 i 2025. Obecnie stosowane systemy teleinformatyczne i systemy oparte na dokumentach w formie papierowej można nadal stosować przy dopełnianiu formalności celnych (tak zwane „środki przejściowe") do czasu wdrożenia nowych lub zmodernizowanych systemów teleinformatycznych przewidzianych w UKC. W tym kontekście program prac związanych z UKC[4] i rozporządzenie wykonawcze w sprawie warunków technicznych dotyczących teleinformatycznych systemów wymiany informacji (IRTA)[5] należy odczytywać w związku z UKC oraz rozporządzeniem delegowanym i rozporządzeniem wykonawczym do UKC.

Program prac związanych z UKC jest instrumentem prawnym służącym sterowaniu stopniowego i złożonego trójwymiarowego procesu transformacji w kierunku osiągnięcia w pełni cyfrowego środowiska celnego, z uwzględnieniem współzależności między systemami oraz faktycznego stanu rozwoju. Jest to instrument, który ma poprowadzić zainteresowane strony uczestniczące w projektach (państwa członkowskie, Komisja, podmioty gospodarcze) do wspólnej i wykonalnej realizacji projektów do 31 grudnia 2025 r. jako ostatecznego terminu zakończenia transformacji cyfrowej.

Niniejsze sprawozdanie opiera się na programie prac związanych z UKC przyjętym przez Komisję 15 grudnia 2023 r. i stanowiącym podstawę sprawozdawczości w zakresie postępów. Aspekty zarządzania programami i projektami określono w wieloletnim planie strategicznym w obszarze ceł (MASP-C).

Równolegle z trwającą realizacją UKC 17 maja 2023 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący kompleksowej reformy unii celnej, w tym nowego UKC, co oznacza istotną transformację unijnych ram celnych[6]. Wniosek ten jest obecnie analizowany przez Parlament Europejski i Radę zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą.

Reforma ta opiera się na trzech głównych filarach:

1) utworzenie Urzędu UE ds. Celnych, który będzie rozwijać i nadzorować unijne centrum danych celnych: będzie to motorem nowego systemu, który zastąpi obecną zdecentralizowaną

---

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny, Dz.U. L 269 z 10.10.2013, s. 1.

[2] Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady:
2019: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52019SC0434;
2020: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0339;
2021: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0382;
2022: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0029;
2023: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=COM:2024:395:FIN.

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/632 z dnia 17 kwietnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 952/2013 w celu przedłużenia okresu przejściowego wykorzystywania sposobów innych niż techniki elektronicznego przetwarzania danych przewidzianych w unijnym kodeksie celnym, Dz.U. L 111 z 25.4.2019, s. 54.

[4] Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2023/2879 z dnia 15 grudnia 2023 r. ustanawiająca program prac dotyczący rozwoju i wykorzystywania systemów teleinformatycznych przewidziany w unijnym kodeksie celnym, Dz. L 2023/2879 z 22.12.2023, s.1, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302879.

[5] Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2025/512 z dnia 13 marca 2025 r. w sprawie warunków technicznych rozwijania, utrzymywania i użytkowania teleinformatycznych systemów wymiany i przechowywania informacji na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013, Dz.U. L, 2025/512, 20.3.2025, s. 1, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/pol.

[6] Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego unijny kodeks celny i Urząd Unii Europejskiej ds. Celnych oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 952/2013 (COM(2023) 258 final.

architekturę informatyczną opartą na zgłoszeniach celnych scentralizowanym środowiskiem opartym na danych;

2) nowe partnerstwo z podmiotami handlowymi oparte na przejrzystych procesach, które umożliwią zgodne z przepisami przepływy handlowe bez formalnych interakcji z organami celnymi i zmniejszą związane z tym obciążenie administracyjne;

3) dostosowany do potrzeb system celny dotyczący handlu elektronicznego, który sprawi, że to platformy internetowe staną się kluczowymi podmiotami w zapewnianiu, aby w przypadku towarów sprzedawanych przez internet bezpośrednio konsumentom w UE były spełnione wszystkie obowiązki celne.

Terminowe ukończenie systemów teleinformatycznych w ramach UKC jest ważnym priorytetem w celu urzeczywistnienia wprowadzonych w UKC korzyści dla przedsiębiorców. Ma to kluczowe znaczenie dla wsparcia reformy celnej i rozwoju przyszłego unijnego centrum danych celnych oraz wniesienia wkładu w realizację tych działań, ponieważ w przeciwnym razie znaczne uproszczenia obiecane w ramach reformy celnej nie byłyby oparte na solidnej podstawie.

2. TREŚĆ SPRAWOZDANIA

Projekty wymienione w programie prac związanych z UKC można podzielić na trzy kategorie systemów, opierając się na definicjach zawartych w IRTA[7]:

i) **centralne systemy transeuropejskie**, które zostaną opracowane lub zmodernizowane przez Komisję (i często wymagają również zmian lub modernizacji systemów krajowych państw członkowskich);
ii) **zdecentralizowane systemy transeuropejskie**, które Komisja musi opracować lub zmodernizować, ale które posiadają istotny komponent krajowy wymagający wdrożenia przez państwa członkowskie;
iii) **systemy krajowe**, które muszą zostać opracowane lub zmodernizowane wyłącznie przez państwa członkowskie.

Niniejsze sprawozdanie rozpoczyna się od wyjaśnienia metody sporządzania sprawozdania i wykorzystanych źródeł (sekcja 2), a następnie opisano w nim w skrócie zakres odpowiedzialności za systemy teleinformatyczne w ramach UKC (sekcja 3). Ponadto zawarto w nim ogólny przegląd poszczególnych projektów i postępów w ich realizacji, a także wskazano ewentualne opóźnienia, o ile takie stwierdzono, oraz przewidziane działania zaradcze (sekcja 4). Podsumowanie ogólnej oceny postępów w realizacji programu prac związanych z UKC umieszczono w zakończeniu niniejszego sprawozdania (sekcja 5).

Niniejszemu sprawozdaniu towarzyszy **dokument roboczy służb Komisji**[8], opublikowany wraz ze sprawozdaniem, który zawiera szczegółowe informacje na temat planowania i postępów w zakresie poszczególnych projektów, zgłoszonych przez państwa członkowskie. Prace te były wspierane przez zewnętrznego wykonawcę.

Sprawozdanie i dokument roboczy służb Komisji zostały sporządzone na podstawie informacji zgromadzonych **z następujących źródeł:**

1) Plany dotyczące projektów krajowych, które państwa członkowskie mają obowiązek przedstawiać dwa razy do roku (w styczniu i czerwcu).

---

[7] Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2025/512 z dnia 13 marca 2025 r. w sprawie warunków technicznych rozwijania, utrzymywania i użytkowania teleinformatycznych systemów wymiany i przechowywania informacji na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013, Dz.U. L, 2025/512, 20.3.2025, s. 1, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/pol.

[8] Dokument roboczy służb Komisji załączony do sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady na podstawie art. 278a unijnego kodeksu celnego dotyczącego postępów w rozwijaniu systemów teleinformatycznych przewidzianych w kodeksie, SWD(2024) XX final.

Informacje zgromadzone w odniesieniu do każdego projektu obejmują konkretne daty, status i postępy w zakresie każdego z etapów określonych w programie prac związanych z UKC;

2) Ankieta skierowana do państwach członkowskich.

Informacje obejmowały ocenę ryzyka, opóźnień i przyczyn wszelkich takich opóźnień, a także planowane lub zastosowane środki zaradcze w odniesieniu do projektów. Ponadto, kontynuując podejście przyjęte w 2023 r., państwa członkowskie przedstawiły również informacje na temat doświadczeń zdobytych podczas opracowywania projektów oraz ewentualnych dodatkowych potrzeb w zakresie wsparcia.

3) Dwustronne spotkania na wysokim szczeblu z dyrekcjami ds. informatycznych systemów celnych państw członkowskich.

Podczas spotkań dwustronnych uzyskuje się od państw członkowskich pełne i dokładne zrozumienie statusu każdego z projektów w ramach UKC, w tym problemów, z którymi państwa członkowskie się borykają, a także przedstawiane są pomysły na poprawę problematycznych sytuacji.

4) Wyniki uzyskane w ramach transeuropejskich programów koordynacji i monitorowania.

W niniejszym sprawozdaniu uwzględniono również analizę przygotowaną na podstawie bardziej szczegółowych informacji przekazanych przez kierowników projektów w Dyrekcji Generalnej Komisji ds. Podatków i Unii Celnej (DG TAXUD) i zgłoszonych przez państwa członkowskie w ramach programów koordynacji realizowanych od 2020 r. w odniesieniu do systemów transeuropejskich.

3. ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI W RAMACH SYSTEMÓW TELEINFORMATYCZNYCH UKC

W zależności od architektury systemu (scentralizowana, zdecentralizowana lub krajowa) uzgodnionej dla każdego z systemów przez państwa członkowskie i Komisję istnieje **podział zadań** ustalony w odniesieniu do **odpowiedzialności** za opracowanie, wdrożenie, eksploatację i utrzymanie. Zostało to określone w IRTA, w którym opisano, z jakich komponentów składają się te systemy oraz jaki jest ich charakter – krajowy (system opracowany na szczeblu krajowym) czy wspólny (system opracowany na szczeblu UE). Jeżeli chodzi o architekturę, systemy centralne i systemy zdecentralizowane mają charakter transeuropejski i zawierają domyślnie komponenty wspólne, czasami połączone z komponentami krajowymi, podczas gdy systemy krajowe składają się wyłącznie z komponentów krajowych.

Zgodnie z art. 103 IRTA **komponenty wspólne** są rozwijane, testowane, wdrażane i zarządzane przez Komisję oraz mogą być testowane przez państwa członkowskie. **Komponenty krajowe** są rozwijane, testowane, wdrażane i zarządzane przez państwa członkowskie.

Państwa członkowskie zapewniają interoperacyjność komponentów krajowych z komponentami wspólnymi. Komisja opracowuje i aktualizuje – w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi – wspólne specyfikacje dla systemów zdecentralizowanych. Państwa członkowskie rozwijają interfejsy w celu zapewnienia funkcjonalności zdecentralizowanych systemów, która jest niezbędna do wymiany informacji z przedsiębiorcami i innymi osobami za pośrednictwem krajowych komponentów i interfejsów oraz z innymi państwami członkowskimi za pośrednictwem komponentów wspólnych, są operatorami tych interfejsów i utrzymują je.

4. OGÓLNY PRZEGLĄD POSTĘPÓW WE WDRAŻANIU SYSTEMÓW TELEINFORMATYCZNYCH UKC

Programem prac związanych z UKC objęto siedemnaście projektów prowadzących do wdrożenia wymaganych systemów teleinformatycznych, w tym czternaście **projektów transeuropejskich**, za

które odpowiada Komisja wraz z państwami członkowskimi (których wynikiem są systemy centralne i decentralizowane), i trzy **projekty krajowe**, za które wyłączną odpowiedzialność ponoszą państwa członkowskie (których wynikiem są systemy krajowe).

4.1 PROJEKTY ZAKOŃCZONE PRZED 2024 R.

Komisja informuje o udanym wdrożeniu następujących **dziewięciu nowych systemów lub modernizacji**:

- system zarejestrowanych eksporterów w ramach UKC – *REX* (nowy): wdrożono w 2017 r.;
- system decyzji celnych w ramach UKC – *CDS* (nowy): wdrożono w 2017 r.;
- bezpośredni dostęp przedsiębiorców do europejskich systemów informacji w ramach UKC – *UUM&DS* (jednolite zarządzanie użytkownikami i podpis cyfrowy) (nowy): wdrożono w 2017 r.;
- system rejestracji i identyfikacji przedsiębiorców 2 w ramach UKC – *EORI2* (modernizacja): wdrożono w 2018 r.;
- Surveillance 3 w ramach UKC – *SURV3* (modernizacja): wdrożono w 2018 r.;
- system wiążącej informacji taryfowej w ramach UKC – *WIT* (modernizacja): wdrożono w 2019 r.;
- upoważnieni przedsiębiorcy w ramach UKC – *AEO* (modernizacja): wdrożono w 2019 r.;
- arkusze informacyjne dla procedur specjalnych w ramach UKC – *INF* (nowy): wdrożono w 2020 r.;
- system kontroli importu 2 w ramach UKC – wersja 1 i 2 – *ICS2 – wersja 1 i 2* (modernizacja): wdrożono odpowiednio w 2021 r. i 2023 r.

4.2 PROJEKTY W TRAKCIE REALIZACJI I UKOŃCZONE W 2024 R.

Celem niniejszego sprawozdania jest podkreślenie osiągnięć i wyzwań napotkanych podczas realizacji bieżących projektów w 2024 r. przez Komisję i państwa członkowskie.

W sekcji 4.2.1 przedstawiono przegląd **sześciu projektów transeuropejskich** planowanych do wdrożenia w latach 2024–2025. W przypadku pięciu z tych projektów okresy wdrażania kończyły się w 2024 r., jak określono w ramach prawnych programu prac związanego z UKC.

W sekcji 4.2.2 przedstawiono realizację **trzech projektów krajowych**, a mianowicie *powiadomienia o przybyciu towarów*/*powiadomienia o przedstawieniu towarów*/*czasowego składowania* (tzw. krajowe systemy dotyczące wprowadzania towarów), *krajowych systemów importu* oraz *procedur specjalnych*. Zgodnie z pierwotnym planem projekty te miały zacząć funkcjonować do 31 grudnia 2022 r., jak określono w UKC. Ze względu na niezdolność do dotrzymania tego terminu i zgodnie z wcześniejszymi informacjami zawartymi w rocznych sprawozdaniach z postępów w zakresie UKC szereg państw członkowskich wystąpiło jednak o odstępstwo na podstawie art. 6 ust. 4 UKC. W związku z tym 1 lutego 2023 r. Komisja przyjęła decyzje wykonawcze przyznające odstępstwa niektórym państwom członkowskim, przedłużając do 31 grudnia 2023 r. termin w odniesieniu do krajowych systemów importu oraz komponentu przywozu w ramach procedur specjalnych, a także w odniesieniu do krajowych systemów wprowadzania w transporcie lotniczym, przy czym w odniesieniu do innych rodzajów transportu wskazano na dalsze dostosowania do poszczególnych wersji ICS2.

4.2.1 Projekty transeuropejskie

Projekty transeuropejskie mają szczególną strukturę, która może wymagać połączenia elementów centralnych i krajowych oraz wielu etapów lub komponentów. Jak określono w art. 278 ust. 3 UKC,

należy je ukończyć najpóźniej do 31 grudnia 2025 r. Poniżej przedstawiono w zwięzły sposób cechy i harmonogram realizacji każdego projektu:

1) **Zarządzanie zabezpieczeniami w ramach UKC** – GUM (nowy): celem tego projektu jest zapewnienie skutecznego i efektywnego zarządzania różnymi rodzajami zabezpieczeń w UE, mając głównie na uwadze poprawę szybkości przetwarzania, identyfikowalności i monitorowania zabezpieczeń między urzędami celnymi.

   Postępy: *GUM – komponent 1*, centralnie zarządzający zabezpieczeniami, które mogą być stosowane w wielu państwach członkowskich, **zaczął funkcjonować 11 marca 2024 r.** w ramach systemu decyzji celnych. Ze względu na wzajemne powiązania między obydwoma komponentami działania w zakresie badania zgodności pozostają dostępne do czasu realizacji przez państwa członkowskie systemów *GUM – komponent 2*.

   Jeśli chodzi o komponent krajowy, *GUM – komponent 2*, państwa członkowskie mają ustanowić połączenia operacyjne z komponentem centralnym między marcem 2024 r. a czerwcem 2025 r. Kilka państw członkowskich zgłosiło, że ich krajowe komponenty systemu zostały już ukończone; większość państw członkowskich zgłosiło jednak ryzyko średnie do dużego, jeśli chodzi o terminową realizację projektu do II kw. 2025 r.

   Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcji 3.6.2 i sekcji 4.1.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

2) **System kontroli importu 2 w ramach UKC** – ICS2 (modernizacja): celem tego systemu jest wzmocnienie bezpieczeństwa i ochrony łańcucha dostaw poprzez poprawienie jakości danych, usprawnienie zbierania danych, dostępności i wymiany danych w odniesieniu do wyprzedzających informacji o ładunku.

   Postępy: *ICS2 – wersja 3* rozszerza zakres z transportu lotniczego na transport morski i żeglugę śródlądową, transport drogowy i kolejowy. Ponieważ chodzi o system centralny, działania w zakresie badania zgodności w odniesieniu do tej wersji są wykonywane wyłącznie przez przedsiębiorców.

   Ogólnie rzecz biorąc, przedsiębiorcy muszą rozpocząć stosowanie *ICS2 – wersja 3* w trzech krokach: przewoźnicy w transporcie morskim i żegludze śródlądowej do 4 grudnia 2024 r., transport morski i śródlądowy do 1 kwietnia 2025 r., a przewoźnicy drogowi i kolejowi – do 1 września 2025 r. Większość państw członkowskich wskazała, że w odniesieniu do transportu morskiego projekt jest realizowany zgodnie z założeniami oraz że jest on obarczony niskim ryzykiem, jeśli chodzi o dotrzymanie terminu określonego w programie prac związanych z UKC w odniesieniu do pozostałych rodzajów transportu.

   Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcji 4.2.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

3) **Potwierdzenie unijnego statusu celnego towarów w ramach UKC** – *PoUS* (nowy): celem tego projektu jest zapewnienie przechowywania wszelkich dowodów potwierdzających, że przedsiębiorcy wykazali unijny status celny towarów, zarządzania tymi dowodami i ich wyszukiwania. Z względu na zależności między manifestem celnym towarów w ramach UKC (CGM) oraz europejskim systemem morskich pojedynczych punktów kontaktowych (EMSWe) projekt będzie realizowany w dwóch etapach w celu ograniczenia ryzyka i niespójności.

   Postępy: *PoUS – etap 1* został **uruchomiony w dniu 1 marca 2024 r.** zgodnie z planem.

   Jeśli chodzi o *PoUS – etap 2*, Komisja ukończyła specyfikacje techniczne w II kw. 2023 r., a zakończenie działań w zakresie badania zgodności zaplanowano na III kw. 2025 r.

   Państwa członkowskie i Komisja są na dobrej drodze do terminowej realizacji projektu w przewidzianym prawem terminie do 15 sierpnia 2025 r. Ze względu na zależności względem EMSWe stwierdzono, że projekt wiąże się ze średnim lub wysokim ryzykiem.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach 3.9.2 i 4.3.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

4) **Scentralizowana odprawa dla importu w ramach UKC** – nowy transeuropejski system CCI zapewnia cyfryzację scentralizowanego procesu odprawy na szczeblu europejskim, jak określono w unijnym kodeksie celnym (UKC). Umożliwia zaufanym przedsiębiorcom złożenie zgłoszenia celnego w kontrolnym urzędzie celnym w państwie członkowskim ich siedziby w odniesieniu do towarów przedstawionych fizycznie w urzędzie celnym w dowolnym innym państwie członkowskim, co umożliwi przetwarzanie zgłoszeń celnych i fizyczne zwolnienie towarów w sposób cyfrowy, skuteczny, przewidywalny i skoordynowany między urzędami celnymi znajdującymi się w różnych państwach członkowskich.

System CCI jest wdrażany w dwóch etapach:

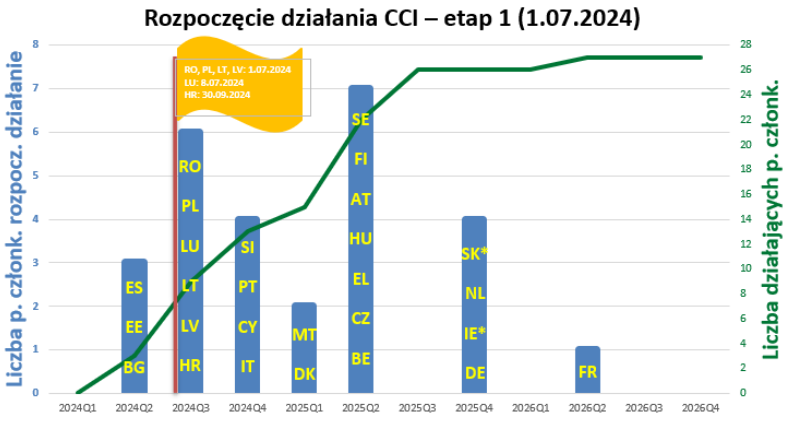
CCI – Etap 1 umożliwia automatyczne przetwarzanie zgłoszenia standardowego i zgłoszenia uproszczonego, w tym uprzednio złożonego zgłoszenia celnego, a także zgłoszenia uzupełniającego o charakterze okresowym lub ogólnym w celu objęcia towarów procedurą dopuszczenia do obrotu, składowania celnego, uszlachetniania czynnego i końcowego przeznaczenia. ***CCI – Etap 2*** opiera się na etapie 1 poprzez rozszerzenie zakresu na **wszystkie pozostałe scenariusze CCI**, w tym **bardziej złożone rodzaje zgłoszeń i przepływy procesów**. Celem tego etapu jest zakończenie cyfrowej integracji i funkcjonalności scentralizowanej odprawy celnej w odniesieniu do przywozu w całej UE.

Oba etapy są ze sobą powiązane: **Etap 1 jest warunkiem wstępnym etapu 2**, a niektóre państwa członkowskie zdecydowały się na jednoczesne wdrożenie ich obu w celu usprawnienia wysiłków krajowych.

Postępy: W przypadku *CCI – Etap 1* Komisja realizuje działania zgodnie z harmonogramem, a badania zgodności z państwami członkowskimi są aktualnie w toku. Projektowi przypisano średni do wysokiego poziom ryzyka ze względu na zależność od gotowości państw członkowskich do modernizacji *krajowego systemu importu*, co jest warunkiem wstępnym wdrożenia *CCI*.

Pierwszy etap realizacji systemu CCI rozpoczął się**1 lipca 2024 r. wraz z gotowością komponentów wspólnych oraz niektórych komponentów krajowych**, Jak pokazano na rys. 1 poniżej, etap 1 CCI jest we wrześniu 2024 r. dostępny do korzystania przez przedsiębiorstwa europejskie w 9 państwach członkowskich (BG, EE, ES, LU, LT, LV, PL, RO, HR). Do 2 czerwca 2025 r. stopniowe dołączenie planują BE, CZ, DK, EL, CY, IT, MT, AT, HU, PT, FI, SE i SI. Do 31 grudnia 2025 r. stopniowe dołączenie planują DE, SK, NL i IE. FR planuje dołączyć po 2025 r.

Każda niebieska kolumna obejmuje państwa członkowskie, które wdrożyły system CCI w danym okresie, natomiast zielona linia przedstawia łączną liczbę państw członkowskich, które posiadają (będą posiadały) funkcjonujący system, a czerwona linia odzwierciedla prawnie wymagany etap 1 lipca 2024 r.

Rysunek 1: Wdrażanie etapu 1 systemu CCI przez państwa członkowskie

Jeśli chodzi o *CCI – Etap 2*, Komisja sfinalizowała specyfikacje techniczne w 2022 r. i udostępniono możliwość przeprowadzania badań zgodności.

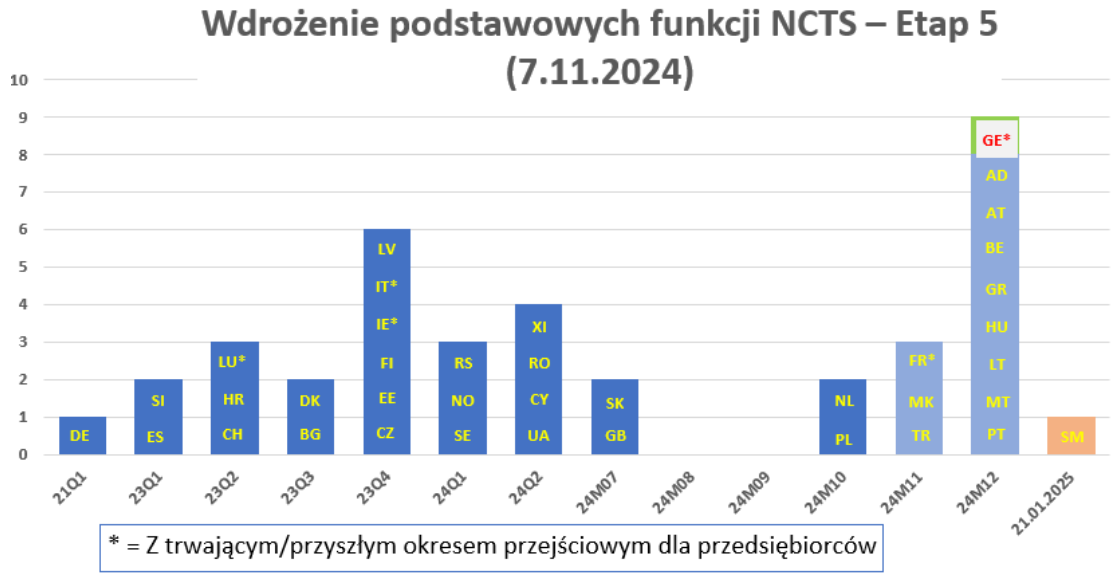
Aby pomóc państwom członkowskim i przedsiębiorcom w realizacji wszystkich scenariuszy i procesów *CCI*, Komisja opracowała pakiet specyfikacji technicznych obejmujący pełny zakres *CCI – Etap 2*, konsolidujący specyfikacje dla obu etapów, wraz z przewodnikiem.

Jeśli chodzi o ocenę poziomu ukończenia pełnego systemu *CCI*, większość państw członkowskich zgłosiła, że we wdrażaniu odnotowuje się postępy i że należy wyjść z założenia, iż osiągną one ostateczny etap wdrażania 2 lipca 2025 r.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach 3.5.2 i 4.4.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

5) **Nowy skomputeryzowany system tranzytowy w ramach UKC** – *NCTS* (modernizacja): celem tego systemu jest dostosowanie istniejącego systemu tranzytu unijnego i tranzytu wspólnego do przepisów prawnych UKC, w tym do wymogów dotyczących danych wynikających z UKC oraz połączeń z innymi systemami.

Postępy: Zgodnie z programem prac związanych z UKC na 2023 r. *NCTS – Etap 5* może być zrealizowany w dwóch etapach: podstawowe funkcje do 1 grudnia 2023 r. z zachowaniem ciągłości działania dostosowanej do UKC, a funkcje inne niż podstawowe – do 2 grudnia 2024 r. Przedsiębiorcy zostali poinformowani, że na potrzeby pełnej realizacji państwa członkowskie mogą zapewnić okres przejściowy do 2 grudnia 2024 r.

Rysunek 2: Wdrażanie etapu 5 systemu NCTS przez państwa członkowskie

Ogólnie rzecz biorąc, w przypadku *NCTS – etap 5* poczyniono znaczne postępy. Jak pokazano na rys. 2, 14 państw członkowskich wdrożyło podstawowe funkcje do 1 grudnia 2023 r., a do października 2024 r. dołączyło do nich w tym zakresie jedenaście kolejnych państw. Wszystkie państwa członkowskie ponownie potwierdziły swoją gotowość do wdrożenia podstawowych funkcji i funkcji innych niż podstawowe do 2 grudnia 2024 r., z wyjątkiem kilku państw, które dołączą nieco później, ale nie później niż 21 stycznia 2025 r., który jest datą graniczną starego etapu 4 NCTS.

W przypadku systemu NCTS – Etap 6 harmonogram został zsynchronizowany z harmonogramem *ICS2 – wersja 3*[9]. Większość państw członkowskich zgłosiła niskie ryzyko związane z wdrożeniem systemu do 1 września 2025 r., przy czym niektóre z nich poczyniły już postępy w zakresie specyfikacji technicznych. Trzy państwa członkowskie (FR, PL i RO) wskazały jednak, że planują wdrożyć system po upływie tego terminu.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach 3.7.2 i 4.5.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

6) **Automatyczny system eksportu w ramach UKC** – *AES* (modernizacja): celem tego systemu jest realizacja wymogów UKC dotyczących wywozu i wyprowadzenia towarów, jak również uproszczeń dla przedsiębiorców przewidzianych w UKC.

Postępy: Zgodnie z programem prac związanym z UKC na 2023 r. państwa członkowskie mogą wdrożyć *AES* w trzech etapach: podstawowe funkcje do 1 grudnia 2023 r., interfejs z systemem dotyczącym akcyzy do 13 lutego 2024 r. oraz funkcje inne niż podstawowe do 2 grudnia 2024 r.

Państwa członkowskie zgłosiły znaczne postępy. Jak pokazano na rys. 3, dwanaście państw członkowskich wdrożyło podstawowe funkcje do 1 grudnia 2023 r., a do połowy października 2024 r. dołączyło do nich siedem kolejnych państw członkowskich. Wszystkie pozostałe państwa członkowskie, z wyjątkiem FR i GR, wdrożą co najmniej podstawowe

[9] Jak przewidziano w programie prac związanych z UKC z 2023 r., *NCTS – etap 5* zostanie w pełni wdrożony do 21 lutego 2025 r. Przewiduje się przejście z *NCTS – etap 5* na *NCTS – etap 6* w okresie między 1.03.2025 r. a 1.09.2025 r., tj. w tym samym okresie, w którym *ICS2 – wersja 2* przejdzie na *ICS2 – wersja 3*, co umożliwi synchronizację między obydwoma systemami.

funkcje i interfejs z systemem dotyczącym akcyzy przed 11 lutego 2025 r., przy czym większość dołączy przed końcem 2024 r.

Jeśli chodzi o system krajowy, *AES – komponent 2*, większość państw członkowskich wdrożyła lub wdroży system przed terminem wyznaczonym na 2 grudnia 2024 r.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcji 3.8.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

Rysunek 3: Wdrażanie AES przez państwa członkowskie

Podsumowując status projektów transeuropejskich wymienionych powyżej, Komisja realizuje nadal prace zgodnie z terminami uzgodnionymi w kontekście UKC i programu prac związanych z UKC. Jeśli chodzi o wdrażanie przez państwa członkowskie krajowych komponentów tych transeuropejskich systemów, stwierdzono ryzyko poważnych opóźnień, w szczególności w przypadku *CCI* oraz *AES* (zob. sekcja 4.3).

4.2.2 Projekty krajowe

Zgodnie z art. 278 ust. 2 UKC państwa członkowskie miały ukończyć modernizację swoich systemów w ramach **trzech w pełni krajowych projektów**[10] do 31 grudnia 2022 r. Dwadzieścia dwa państwa członkowskie nie zdołały jednak dotrzymać tego terminu. W związku z tym na ich wniosek przyznano im odstępstwa, przedłużając termin wdrożenia do 31 grudnia 2023 r.[11] W zeszłorocznym sprawozdaniu

[10] Z harmonogramu tego usunięto jednak komponent wywozowy krajowego systemu procedur specjalnych, w przypadku którego działalność i planowanie są powiązane z *AES*.

[11] Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2023/235 z dnia 1 lutego 2023 r. przyznająca odstępstwo niektórym państwom członkowskim na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013, dotyczące stosowania sposobów innych niż techniki elektronicznego przetwarzania danych do wymiany i przechowywania informacji dla powiadomienia o przybyciu statku morskiego lub statku powietrznego (Dz.U. L 32 z 3.2.2023, s. 220).
Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2023/234 z dnia 1 lutego 2023 r. przyznająca odstępstwo niektórym państwom członkowskim na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013, dotyczące stosowania sposobów innych niż techniki elektronicznego przetwarzania danych do wymiany i przechowywania informacji dla powiadomienia o przedstawieniu towarów wprowadzanych na obszar celny Unii (Dz.U. L 32 z 3.2.2023, s. 217).
Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2023/236 z dnia 1 lutego 2023 r. przyznająca odstępstwo niektórym państwom członkowskim na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013, dotyczące stosowania sposobów innych niż techniki elektronicznego przetwarzania danych do wymiany i przechowywania informacji dla deklaracji

uwzględniono pewne dalsze opóźnienia, głównie w odniesieniu do krajowego systemu importu i systemu czasowego składowania. Do końca 2024 r. większość państw członkowskich wdrożyła te poszczególne systemy wprowadzania i importu, chociaż należy zauważyć, że niektóre z nich działają wieloetapowo oraz że niektóre funkcje lub aktualizacje ich modelu danych zostaną wdrożone wraz z późniejszą wersją ich systemów. W związku z tym pełna realizacja tych projektów jest w przypadku znacznej liczby państw członkowskich nadal w toku.

Postęp w każdym z projektów krajowych przedstawiono poniżej i zilustrowano na rys. 4:

1) **Powiadomienie o przybyciu towarów, powiadomienie o przedstawieniu towarów oraz czasowe składowanie w ramach UKC** (*AN, PN i TS*) (modernizacja): projekt ten ma na celu automatyzację krajowych procesów związanych z wprowadzaniem towarów oraz harmonizację wymiany danych między przedsiębiorcami a organami celnymi we wszystkich państwach członkowskich.

   Postępy: W poprzednich rocznych sprawozdaniach z postępów dotyczących wdrażania UKC stwierdzono, że istnieje ryzyko, iż realizacja systemów krajowych nie nastąpi w przewidzianym terminie. Jak pokazano na rys. 4, większość państw członkowskich zamierza ukończyć realizację do końca 2024 r., biorąc pod uwagę powiązanie z *ICS2 – wersja 3*.

   Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcji 3.1.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

2) **Krajowe systemy importu w ramach UKC –** *NIS* (modernizacja): projekt ten ma na celu wdrożenie wszystkich wymogów dotyczących procesów i danych wynikających z UKC, które dotyczą przywozu towarów.

   Postępy: Szereg państw członkowskich zgłaszało ryzyko związane z terminową realizacją projektu od 2022 r., co poskutkowało przyznaniem odstępstw. Jak pokazano na rys. 4, *modernizacja NIS* została wdrożona przez 15 państw członkowskich. W przypadku kilku państw członkowskich, które wdrożyły NIS, konieczna jest jednak dalsza aktualizacja (IE, PL i SK), natomiast cztery państwa nie przewidują wdrożenia do końca 2024 r.

   Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcji 3.2.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

3) **Procedury specjalne w ramach UKC** – *PS* (modernizacja): celem tego projektu jest harmonizacja procedur specjalnych (dotyczy to składowania celnego, końcowego przeznaczenia, odprawy czasowej oraz uszlachetniania czynnego i biernego).

   Postępy: Jak pokazano na rys. 4, 18 państw członkowskich ukończyło *PS– komponent 2*. Pozostałe państwa członkowskie mają opóźnienie wykraczające poza wyznaczony termin, przy czym cztery z tych państw nie przewidują wdrożenia systemu do końca 2024 r.

   Jeśli chodzi o *PS– komponent 1*, większość państw członkowskich wdrożyła lub wdroży system do 2 grudnia 2024 r. pomimo współzależności z *systemem AES*.

   Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach 3.3.2 i 3.4.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

do czasowego składowania w odniesieniu do towarów nieunijnych przedstawionych organom celnym (Dz.U. L 32 z 3.2.2023, s. 223).

Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2023/237 z dnia 1 lutego 2023 r. przyznająca odstępstwo niektórym państwom członkowskim dotyczące stosowania sposobów innych niż techniki elektronicznego przetwarzania danych do wymiany i przechowywania informacji dotyczących zgłoszenia celnego dla towarów wprowadzanych na obszar celny Unii określonego w art. 158, 162, 163, 166, 167, 170-174, 201, 240, 250, 254 i 256 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 ustanawiającego unijny kodeks celny Dz.U. L 32 z 3.2.2023, s. 226).

	AN	PN	TS	NIS	PS IMP
Termin wdrożenia wg UKC	31.12.2022 z przedłużeniem do 31.12.2023 [1]			31.12.2022 z przedłużeniem do 31.12.2023 [2]	
AT	1.07.2023	1.06.2023	**2.06.2025**	**1.04.2025**	**1.04.2025**
BE	30.06.2023	5.07.2023	29.11.2023	28.08.2024	28.08.2024
BG	1.03.2023	10.11.2023	10.11.2023	10.11.2023	10.11.2023
CY	30.10.2024	30.10.2024	30.10.2024	30.10.2024	30.10.2024
CZ	5.12.2023	5.12.2023	5.12.2023	**15.12.2025**	**15.12.2025**
DE	nd.	6.03.2021	6.03.2021	31.10.2022	6.03.2021
DK	6.11.2023	6.11.2023	**8.03.2025**	**8.03.2025**	**8.03.2025**
EE	1.10.2023	15.03.2021	1.07.2021	1.07.2021	1.07.2021
ES	1.03.2023	1.01.2024	1.01.2024	5.09.2023	5.09.2023
FI	31.03.2023	31.03.2021	31.12.2022	31.12. 2022	31.12.2022
FR	30.06.2023	6.03.2024	6.03.2024	30.11.2024	30.11.2024
GR	31.12.2023	31.12.2023	**30.06.2025**	**30.06.2025**	**30.06.2025**
HR	1.07.2023	1.03.2023	17.04.2023	1.01.2023	1.01.2023
HU	2.04.2024	2.04.2024	2.04.2024	1.11.2023	1.11.2023
IE	1.07.2023	23.11.2020	23.11.2020	**20.01.2026***	23.11.2020
IT	13.12.2022	13.12.2022	13.12.2022	30.11.2022	30.11.2022
LT	1.03.2023	28.02.2023	31.10.2023	31.12.2023	31.12.2023
LU	1.03.2023	10.01.2023	10.01.2023	2.05.2023	2.05.2023
LV	24.09.2017	24.09.2017	24.09.2017	4.06.2018	4.06.2018
MT	4.11.2024	4.11.2024	4.11.2024	**31.01.2025**	**31.01.2025**
NL	30.06.2023	1.12.2023	1.12.2023	1.04.2022	1.04.2022
PL	1.07.2023	20.10.2024	20.10.2024*	20.10.2024*	28.03.2022
PT	28.10.2024	28.10.2024	28.10.2024	28.10.2024	28.10.2024
RO	1.05.2024	30.09.2024	31.12.2024	31.12.2024	31.12.2024
SE	1.03.2023	27.09.2023	1.10.2024	31.12.2023	31.12.2023
SI	1.03.2023	1.03.2023	1.03.2024	1.01.2022	1.01.2022
SK	1.03.2023	1.10.2023	**2.06.2025***	**1.07.2025***	11.06.2016

Legenda	
	Wdrażanie zakończone do 31.12.2024 r.
	System niewdrożony do 31.12.2024 r.
	Nie podano dat w planach dotyczących projektów krajowych lub wdrożenie nie ma zastosowania

Rysunek 4: Planowanie wdrożenia krajowych systemów wprowadzania/importu

[1] Do 31.12.2023 r. w przypadku państw członkowskich, którym przyznano odstępstwo. Ponadto FI i GR podały daty w kwartałach, w związku z czym jeżeli kwartał mieści się w terminie programu prac związanych z UKC, uznano to za zgodne.
[2] Do 31.12.2023 r. w przypadku państw członkowskich, którym przyznano odstępstwo, lub do 1.07.2024 r., w przypadku gdy zastosowanie ma art. 2 ust. 4a rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446.
* System krajowy został zmodernizowany na czas, ale wymaga dalszego dostosowania do UKC i unijnego modelu danych celnych.

Podsumowując, państwa członkowskie kończą obecnie modernizację trzech w pełni krajowych projektów. Znaczna liczba państw członkowskich zgłosiła opóźnienia, głównie w odniesieniu do czasowego składowania, modernizacji NIS oraz PS – komponent 2, co doprowadziło do tego, że

wdrożenia wykroczyły poza terminy wyznaczone na 2023 r. To z kolei dotyka innych dziedzin, takich jak system CCI, ponieważ modernizacja NIS jest ważnym warunkiem wstępnym wdrożenia systemu teleinformatycznego.

4.3 RYZYKO OPÓŹNIEŃ WE WDRAŻANIU SYSTEMÓW TELEINFORMATYCZNYCH W RAMACH UKC

Działania **Komisji odbywają się zgodnie z planem**; nie odnotowano opóźnień w stosunku do przewidzianego prawem terminu ani nie stwierdzono żadnego ryzyka, które mogłoby skutkować opóźnieniem wdrożenia. Opóźnienia, jakich doświadczają państwa członkowskie, wpływają na postępy we wdrażaniu systemów transeuropejskich, takich jak *ICS2, CCI, NCTS* i *AES,* co z kolei ma wpływ na działania wykonywane przez Komisję. Powoduje to konieczność zwiększenia zasobów inwestycyjnych przeznaczanych na badania zgodności oraz na działania koordynacyjne i wspierające w ramach projektów transeuropejskich. Ponadto wymaga to również dalszej pomocy w zakresie alternatywnych krajowych programów rozwoju i wdrażania oraz monitorowania, a także utrzymywania centralnych komponentów przez dłuższy czas w okresach przejściowych.

Większość **państw członkowskich czyni zdecydowane i stopniowe postępy,** jeśli chodzi o rozwój sytuacji w zakresie, za który są odpowiedzialne, chociaż **niektóre z tych państw odnotowują wolniejsze postępy**, niż pierwotnie planowano, a niektóre nie wykorzystały w wystarczającym stopniu przedłużonych okresów przewidzianych w programie prac związanych z UKC z 2023 r. W rezultacie w niektórych projektach krajowych i transeuropejskich odnotowano **opóźnienia wykraczające poza terminy przewidziane prawem lub w ramach odstępstwa**.

Większość państw członkowskich poczyniła znaczne postępy w rozwoju systemów transeuropejskich, a kilka z nich dążyło do wdrożenia swoich systemów do końca 2023 r. zgodnie z pierwotnymi terminami i przewidzianymi odstępstwami. W niektórych z nich występują jednak w 2024 r. nadal opóźnienia, co powoduje, że ich plany wdrożenia przesuwają się na koniec okresu wdrażania lub poza ten okres. Komisja wezwała do ścisłego przestrzegania planów dotyczących projektów krajowych w celu ich terminowego wdrożenia.

Państwa członkowskie przedstawiły szereg powodów usprawiedliwiających opóźnienia, z których większość ma charakter powtarzalny. Należą do nich brak zasobów finansowych i ludzkich, konkurujące ze sobą priorytety oraz współzależności między systemami. Ponadto państwa członkowskie zgłaszały niezdolność swoich krajowych infrastruktur informatycznych do sprostania technicznym potrzebom w ramach projektów, problemy z potencjałem wykonawców oraz zależności z innymi zainteresowanymi stronami. Inne czynniki przyczyniające się do opóźnień to wydłużone okresy badania zgodności, gotowość przedsiębiorców, spóźnione lub nieudane zaproszenia do składania ofert, uciążliwe procedury udzielania zamówień publicznych, problemy z zarządzaniem oraz złożone integracje systemów.

Jeśli chodzi o krajowe projekty dotyczące wprowadzania i importu, w poprzednich sprawozdaniach i w sekcji 4.2 wskazano, że państwa członkowskie złożyły formalne wnioski o odstępstwa dotyczące opóźnień w realizacji projektów krajowych przekraczających przewidziane prawem terminy, za sprawą których to odstępstw przedłużono termin do 31 grudnia 2023 r.[12]

Z informacji przedstawionych na rys. 4 wynika, że następujące państwa członkowskie odnotowują w przypadku co najmniej jednego projektu opóźnienie: AT, CZ, DK, GR, a w niektórych państwach członkowskich wymagana jest dalsza modernizacja ich systemów, aby zapewnić pełne dostosowanie do UKC.

Jeśli chodzi o projekty transeuropejskie wyszczególnione w sekcji 4.2 i odzwierciedlone w towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji, **kilka państw członkowskich poinformowało Komisję o następujących opóźnieniach**:

- Jeśli chodzi o wdrożenie ***Procedur specjalnych – komponent 1***, planowaną/faktyczną datę rozpoczęcia funkcjonowania późniejszą niż termin określony w programie prac związanych z UKC wskazały następujące państwa członkowskie: AT, CY, DK, FI, FR, GR, HU, IT, LT, LU,

[12] W przypadku rodzajów transportu innych niż lotniczy odstępstwa dotyczące *powiadomienia o przybyciu towarów, powiadomienia o przedstawieniu towarów* i *czasowego składowania* obowiązują do 29.02.2024 r.

MT, PT, RO, SE, i SK. Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcji 3.3 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

- Jeśli chodzi o wdrożenie ***ICS2 – Wersja 3***, planowaną/faktyczną datę rozpoczęcia funkcjonowania późniejszą niż termin określony w programie prac związanych z UKC mają następujące państwa członkowskie[13]: DK, FI, LU, MT i RO. Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcji 4.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

- Jeśli chodzi o wdrożenie ***CCI – Etap 1***, planowaną datę rozpoczęcia funkcjonowania późniejszą niż termin określony w programie prac związanych z UKC wskazały następujące państwa członkowskie[14]: AT, CY, CZ, DK, GR, FI, HU, IE, MT, NL, PT, SE, SI i SK. Ponadto FI, PT i SK wystąpiły z wnioskiem o odstępstwo. W przypadku ***CCI – Etap 2*** planowaną/faktyczną datę rozpoczęcia funkcjonowania późniejszą niż termin określony w programie prac związanych z UKC wskazały BE, CZ, DE, FI, GR, NL i PL. Ponadto PT i SK wystąpiły z wnioskiem o odstępstwo. Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach 3.5 i 4.4 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

- Jeśli chodzi o wdrożenie ***NCTS – Etap 5***, AT, BE, CY, DK, ES, FI, FR, GR, HU, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SE i SK mają planowaną/rzeczywistą datę wdrożenia podstawowych funkcji, która przypada później niż termin określony dla tego kroku 1 w programie prac związanych z UKC[15]. Wszystkie państwa członkowskie wdrożyły jednak ten system do 21 stycznia 2025 r., co oznacza zakończenie okresu przejściowego. Jest to bardzo ważne osiągnięcie we wdrażaniu programu prac związanych z UKC. W przypadku funkcji innych niż podstawowe w kilku państwach członkowskich występują opóźnienia, choć nie ma to wpływu na funkcjonowanie nowego NCTS – Etap 5, ponieważ nie istnieje bezpośrednie wzajemne połączenie z systemami innych państw członkowskich.

- W przypadku ***NCTS – Etap 6*** planowaną/faktyczną datę rozpoczęcia funkcjonowania późniejszą niż termin określony w programie prac związanych z UKC wskazały GR, PL i RO. Projekt ten należy rozpatrywać w powiązaniu z ICS2 – Wersja 3. Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach 3.7 i 4.5 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

- Jeśli chodzi o wdrożenie ***AES – komponent 1***, następujące państwa członkowskie mają planowaną/rzeczywistą datę wdrożenia podstawowych funkcji późniejszą niż termin związany z tym krokiem 1 określony w programie prac związanych UKC[16]: AT, BE, CY, GR, HU, LU, MT, PL, PT, RO, SE, FR i SK.

  Ważniejszy jest jednak ostateczny termin wdrożenia AES, tj. 2 grudnia 2024 r., określony w programie prac związanych z UKC z przepisami przejściowymi obowiązującymi do 11 lutego 2025 r. Kilka państw członkowskich zgłosiło problemy, które potencjalnie doprowadziły

[13] W przeglądzie programu prac związanych UKC z 2023 r. przewiduje się pełne wdrożenie *ICS2 – wersja 3* przez wszystkie państwa członkowskie do 3.06.2024 r. Wprowadzenie *ICS2 – wersja 3* planowane jest w trzech krokach: krok 1 obejmujący przewoźników w transporcie morskim i żegludze śródlądowej (z okresem wdrażania rozpoczynającym się 3.06.2024 r. i kończącym się 4.12.2024 r.); krok 2 obejmujący rejestratorów na poziomie spedytora/przewoźnika w transporcie morskim i żegludze śródlądowej (z okresem wdrożeniowym rozpoczynającym się 4.12.2024 r. i kończącym się 1.04.2025 r.); krok 3 obejmujący przewoźników drogowych i kolejowych (z okresem wdrożenia rozpoczynającym się 1.04.2025 r. i kończącym się w 1.09.2025 r.).

[14] W przeglądzie programu prac związanych z UKC z 2023 r. zakończenie okresu wdrażania przewidziano na 1.07.2024 r.

[15] W przeglądzie programu prac związanych z UKC z 2023 r. zakończenie okresu wdrażania podstawowych funkcji systemu przewidziano na 1.12.2023 r., a pozostałych funkcji – na 2.12.2024 r. Do 2.12.2024 r. wszystkie państwa członkowskie i przedsiębiorcy powinni korzystać z systemu *NCTS – Etap 5*. Zakończenie okresu przejściowego przewidziano na 21.01.2025 r.

[16] W przeglądzie programu prac związanych z UKC z 2023 r. zakończenie okresu wdrażania podstawowych funkcji systemu przewidziano na 1.12.2023 r., opracowanie zharmonizowanego interfejsu z EMCS na 13.02.2024 r., a zakończenie wdrażania pozostałych funkcji – na 2.12.2024 r. Do 2.12.2024 r. wszystkie państwa członkowskie i przedsiębiorcy powinni korzystać z systemu *AES*. Zakończenie okresu przejściowego przewidziano na 11.02.2025 r.

do bardzo niewielkiego opóźnienia (PT, MT, HU i AT). Dwa państwa członkowskie (FR i GR), które mimo podjętych środków nie zdołały wdrożyć swoich komponentów w terminie, zgłosiły jednak poważniejsze problemy, które były powodem poważnych opóźnień. W związku z tym pełne wdrożenie nowego systemu AES jest zablokowane, a pozostałe państwa członkowskie i przedsiębiorstwa europejskie są zmuszone do pozostania w dłuższym okresie przejściowym.

W związku z opóźnieniami w realizacji AES zwrócono się do Komisji o utrzymanie funkcjonującego centralnego konwertera komunikatów do końca 2025 r., aby zapewnić ciągłość działania i uniknąć zakłóceń w przepływach handlowych. Oznaczało to *de facto* przedłużenie okresu przejściowego. Aby to przedłużenie miało podstawę prawną, Komisja zaproponowała zmianę prawną rozporządzenia wykonawczego do UKC w sprawie warunków technicznych dotyczących systemów teleinformatycznych (IRTA). Zmiana ta została poddana głosowaniu 7 lutego 2025 r. i przyjęta w marcu 2025 r. i umożliwia ona utrzymanie środków przejściowych w odniesieniu do wywozu i wyprowadzania przez wydłużony okres do 14 grudnia 2025 r., przy czym termin dla państw członkowskich pozostanie taki, jak określono w programie prac związanych z UKC.

W przypadku ***AES – komponent 2*** planowaną/faktyczną datę rozpoczęcia funkcjonowania późniejszą niż termin określony w programie prac związanych z UKC wskazały GR, FI, MT i FR. Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcji 3.8 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

- Jeśli chodzi o wdrożenie ***GUM – komponent 2***, planowaną datę rozpoczęcia funkcjonowania późniejszą niż termin określony w programie prac związanych z UKC wskazały następujące państwa członkowskie[17]: GR, FI, DE i FR. Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcji 4.1 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.
- Jeśli chodzi o realizację ***PoUS – Etap 2***, który jest połączony z EMSWe, projekt ten jest realizowany zgodnie z harmonogramem z perspektywy celnej, istnieją jednak możliwe opóźnienia w dostępności morskich krajowych pojedynczych punktów kontaktowych zapewnianych przez władze morskie państw członkowskich.

Komisja bardzo dokładnie analizuje i monitoruje sytuację w zakresie powyższych projektów i wprowadza środki w celu zwiększenia wsparcia (zob. sekcja 4.4 poniżej).

4.4 DZIAŁANIA ZARADCZE

Państwa członkowskie nakreśliły różne działania zaradcze mające na celu rozwiązanie problemu (potencjalnych) opóźnień i zapewnienie dotrzymania przewidzianych prawem terminów. Działania te obejmują optymalizację przydzielania zasobów, przyjęcie „zwinnej" metodyki, wprowadzenie rozwiązań w zakresie systemów zintegrowanych oraz wzmocnienie koordynacji z wykonawcami w celu poprawy wydajności i zacieśnienia współpracy. Inne państwa członkowskie planują poprawę struktur organizacyjnych, usprawnienie procesów i udoskonalenie planowania w celu poprawy zarządzania projektami i podejmowania decyzji. Środki te przytoczono zarówno w odniesieniu do projektów krajowych, jak i transeuropejskich.

W związku z opóźnieniami po stronie państw członkowskich **Komisja zwiększa swoje wsparcie dla państw członkowskich poprzez szereg działań**.

Po pierwsze, Komisja **wzmocniła nadzór i monitorowanie programu wdrażania systemów teleinformatycznych w ramach UKC**, zwiększając częstotliwość sprawozdań z postępów i organizując dwustronne spotkania i wizyty na szczeblu dyrektorów z każdym z państw członkowskich. Realizacja programu prac związanych z UKC była również konsekwentnie punktem programu spotkań i wizyt dyrektora generalnego oraz elementem porządku obrad podczas posiedzeń

[17] W ramach przeglądu programu prac związanych UKC z 2023 r. w odniesieniu do *GUM – komponent 1* datę wdrożenia przewidziano na 11.03.2024 r., a w przypadku *GUM – komponent 2*początek okresu wdrażania mają określić państwa członkowskie, przy czym najwcześniejszy możliwy termin wdrożenia to 11.03.2024 r.

plenarnych wysokiego szczebla z dyrektorami generalnymi państw członkowskich, m.in. w ramach Grupy ds. Polityki Celnej. Zachęcano państwa członkowskie do wprowadzania środków zaradczych.

Komisja nadal korzystała z tablicy wskaźników wieloletniego planu strategicznego w obszarze ceł (MASP-C) opartej na przeglądzie MASP-C z 2023 r. i programie prac związanych z UKC na 2023 r., aby monitorować postępy i kamienie milowe projektu oraz identyfikować opóźnienia na wczesnym etapie. Tablica wskaźników jest przedstawiana co kwartał państwom członkowskim w ramach grupy ECCG, która spotyka się wspólnie z przedsiębiorcami.

Ponadto, jak wskazano w programie prac związanych z UKC i przeglądzie MASP-C z 2023 r., Komisja wyznacza konkretne etapy pośrednie, aby zapewnić sprawne wdrożenie zdecentralizowanych systemów transeuropejskich i uniknąć dodatkowych kosztów.

Po drugie, Komisja **wzmocniła swoją pomoc dla państw członkowskich w zakresie systemów transeuropejskich**, przyjmując elastyczne i wieloetapowe podejście do opracowywania i wdrażania systemów teleinformatycznych w ramach UKC. Metoda ta, która obejmuje tworzenie prototypów, szybkie rozwiązywanie problemów i zrównoważone obciążenie pracą zarówno Komisji, jak i państw członkowskich, poprawia jakość systemu i ułatwia wymierne postępy. Podejście to zostało dobrze przyjęte przez państwa członkowskie oraz przedsiębiorców.

Ponadto Komisja ustanowiła mechanizm współpracy między zainteresowanymi stronami od początku realizacji projektów, aby usprawnić działania przygotowawcze, zapobiec trudnościom w podejmowaniu decyzji i zapewnić przejrzystość poprzez regularne aktualizacje projektów.

Komisja kontynuowała również koordynację i monitorowanie programów w odniesieniu do każdego z systemów transeuropejskich, które wymagają znacznych prac ze strony państw członkowskich w zakresie rozwoju komponentów krajowych.

Dalsze szczegółowe informacje na temat działań prowadzonych w ramach ICS2, NCTS – Etap 5 i AES:

- **Jeśli chodzi o transeuropejski system *ICS2***, Komisja za pomocą różnych środków cały czas wspierała państwa członkowskie i przedsiębiorców w ich działaniach rozwojowych w zakresie *ICS2 – wersja 3*. Obejmowało to organizację specjalnych seminariów internetowych, oferowanie pomocy poprzez odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania oraz koordynowanie posiedzeń plenarnych w celu zapewnienia dostosowania planów dotyczących projektów do kluczowych etapów realizacji systemów informatycznych Komisji. Ponadto zapewniono kampanie komunikacyjne, sesje szkoleniowe online i dokumentację dostępną w publicznej bibliotece CIRCABC.
- **Jeśli chodzi o transeuropejskie systemy *NCTS – Etap 5* i *AES***, Komisja kontynuowała realizację „Programu koordynowania administracji krajowej", aby wspierać państwa członkowskie w opracowywaniu i wdrażaniu ich komponentów krajowych. Program rozszerzono, aby nadzorować przejście państw członkowskich i przedsiębiorców na systemy *NCTS – Etap 5* i *AES*, monitorować ciągłość operacyjną w okresie przejściowym oraz wspierać ściślejszą współpracę z państwami członkowskimi. Działania obejmują specjalny punkt informacyjny, wirtualne spotkania mające na celu zmniejszenie opóźnień państw członkowskich w opracowywaniu, rozpowszechnianie zaktualizowanych informacji wśród przedsiębiorców oraz regularne składanie sprawozdań grupie ECCG oraz grupie CPG. Ponadto od I kw. 2021 r. Komisja sporządza kwartalne skonsolidowane sprawozdania z postępów w przechodzeniu na nowe systemy, które to sprawozdania zawierają kluczowe wskaźniki skuteczności działania na potrzeby wczesnego wykrywania ostrzeżeń.

Inspirując się programami monitorowania i koordynacji dla innych projektów transeuropejskich, Komisja zintensyfikowała swoje działania w celu ścisłego monitorowania postępów w opracowywaniu komponentów krajowych przez państwa członkowskie w odniesieniu **do projektu CCI** i wprowadziła od I kw. 2024 r. sporządzanie kwartalnego skonsolidowanego sprawozdania z postępów. Ponadto specjalny zespół biznesowy Komisji ds. CCI kontynuował wysiłki, aby odpowiedzieć na pytania państw członkowskich dotyczące przywozu i uproszczeń w przywozie, takich jak scentralizowana odprawa celna. Ponadto odbywały się regularne spotkania techniczne co tydzień i co dwa tygodnie, a także sesje informacyjne na temat testów zgodności.

Po trzecie, Komisja zwróciła się do państw członkowskich o informacje na temat dotykających ich ograniczeń i potrzebnego wsparcia w celu zmniejszenia ryzyka. W **ankiecie** państwa członkowskie stwierdziły, że spotkania dwustronne na szczeblu dyrektorów i dialog techniczny z DG TAXUD były bardzo korzystne. Jako przydatne oceniły one techniczne seminaria internetowe i działania w zakresie wymiany informacji zapewniane przez Komisję. Niektóre państwa członkowskie zasugerowały dodatkowe wytyczne operacyjne i szkolenia, wskazówki dla przedsiębiorców oraz pomoc w zakresie wsparcia biznesowego i wiedzy fachowej, a Komisja zajęła się tymi sugestiami w trakcie 2024 r.

Po czwarte, w oparciu o wyniki ankiety i dwustronne rozmowy z państwami członkowskimi stwierdzono, że przyczyną opóźnień okazywał się często brak odpowiedniego finansowania. Działania komunikacyjne Komisji dotyczące nowego zaproszenia do składania wniosków o finansowanie w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego **(TSI) 2025** mają na celu propagowanie wśród państw członkowskich wiedzy na temat możliwości uzyskania wsparcia na rzecz transformacji cyfrowej w ramach UKC.

Po piąte, aby zaspokoić szczególne potrzeby państw członkowskich w zakresie codziennego zarządzania programem cyfrowym w ramach UKC, trzy państwa członkowskie (FR, MT i GR) uczestniczyły w projekcie pilotażowym, który Komisja wdrożyła **z firmą konsultingową** pod koniec 2023 r. Te państwa członkowskie poinformowały w 2024 r., że przedstawione spostrzeżenia i zalecenia były bardzo przydatne w lepszym zrozumieniu problemów i sposobów ich rozwiązywania, a tym samym uniknięciu dalszych opóźnień.

Ponadto Komisja prowadziła nadal działania w celu zbierania **zdobytych doświadczeń** i **najlepszych praktyk** w zakresie opracowywania projektów cyfrowych. W tym celu w ankiecie przeprowadzonej w 2024 r. przedstawiono te informacje, a jej wyniki włączono do sekcji 1.2 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu sprawozdaniu.

W przygotowaniu na koniec 2025 r. poproszono państwa członkowskie o dotrzymanie terminów określonych w nowym programie prac związanych z UKC. Na pełne wdrożenie systemów teleinformatycznych w kontekście UKC pozostaje jeszcze tylko jeden rok. **Konieczne są szczególne wysiłki i natychmiastowe działania**, aby uniknąć opóźnień i zapewnić ciągłość działania systemów transeuropejskich. Zgodnie z prawem UE Komisja prowadzi formalną korespondencję z państwami członkowskimi, które borykają się z opóźnieniami we wdrażaniu systemów teleinformatycznych.

Chociaż Komisja zapewnia wsparcie na wiele sposobów, jak wykazano powyżej, odpowiedzialność za opracowanie i wdrożenie krajowych komponentów i systemów spoczywa na państwach członkowskich. Podział ról zdefiniowano i uzgodniono ze wszystkimi zainteresowanymi stronami od samego początku i powinno się go przestrzegać przez cały cykl życia projektów.

4.5 AKTUALNA SYTUACJA KRAJÓW OBJĘTYCH PROCESEM ROZSZERZENIA

Przyszłe kraje objęte procesem rozszerzenia UE i inne umawiające się strony Konwencji o wspólnej procedurze tranzytowej (CTC) będą musiały uwzględnić przejście na zmodernizowane systemy teleinformatyczne przewidziane w UKC oraz nowe podejścia informatyczne ustanowione we wniosku dotyczącym reformy.

Komisja nie monitoruje w sposób systematyczny postępów w tworzeniu pełnych systemów teleinformatycznych krajów kandydujących w ramach obowiązku sprawozdawczego wynikającego z art. 278a UKC. Niemniej jednak w ramach strategii rozszerzenia, w tym układów o stowarzyszeniu z UE, kluczowym elementem regularnych ocen przeprowadzanych przez UE jest rozwój systemów informatycznych tych krajów wspierających ich dostosowanie do unijnych przepisów celnych.

Kraje kandydujące będą musiały stopniowo łączyć się z systemami UKC lub wprowadzać je na ścieżce do przystąpienia do obszaru celnego UE. W zależności od planowanej daty przystąpienia mogą być również zobowiązane do spełnienia wymogów dotyczących funkcji przyszłego unijnego centrum danych celnych zaproponowanego w pakiecie reform celnych.

W przyszłości w ramach przygotowań do rozszerzenia z udziałem krajów kandydujących konieczne będzie regularne prowadzenie kilku kluczowych działań. Będą one obejmowały sprawozdawczość z realizacji w zakresie cyfryzacji oraz udział w testach zgodności w celu zapewnienia interoperacyjności między systemami krajowymi tych krajów kandydujących a systemami państw członkowskich i systemami unijnymi. Ponadto UE będzie musiała regularnie oceniać skuteczność systemów.

5. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

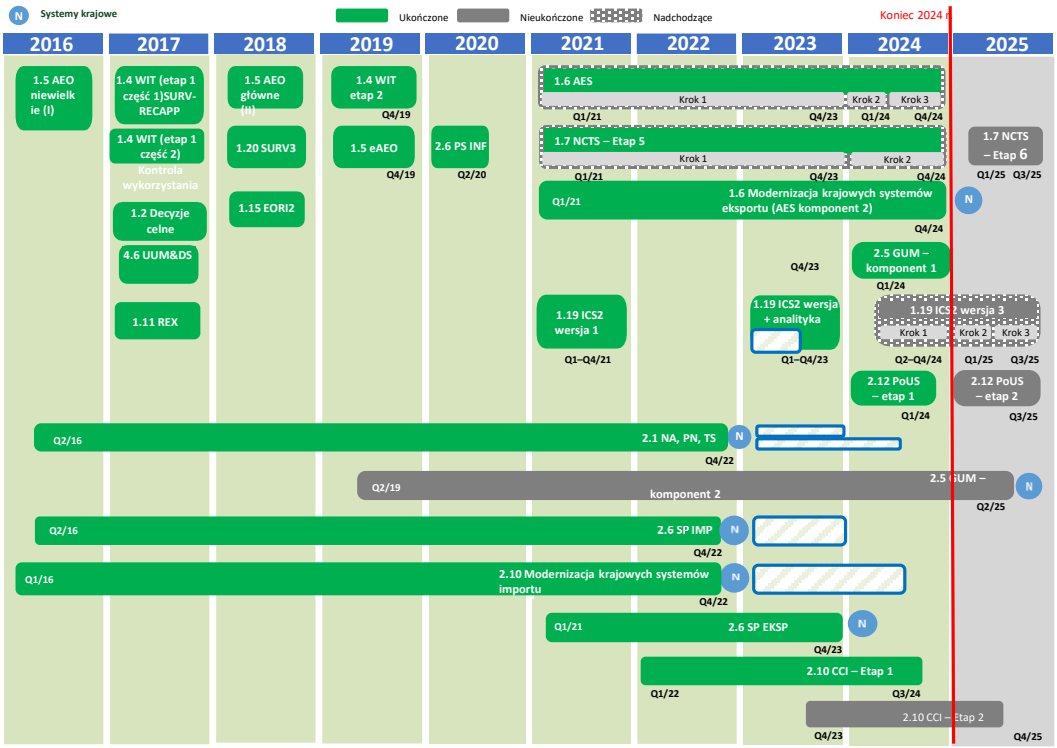
Od czasu przyjęcia programu prac związanych z UKC w 2014 r. realizacja UKC jest projektem opartym na współpracy, w którym wszystkie zainteresowane strony wykazują zdecydowane zaangażowanie.

Sporządzając niniejsze sprawozdanie, Komisja dokładnie przeanalizowała dane z postępów zgromadzone w 2024 r. i odnotowała znaczne postępy poczynione przez państwa członkowskie w kierunku osiągnięcia celu na 2025 r. To wspólne zaangażowanie doprowadziło do znacznych postępów, jeśli chodzi o program cyfrowej realizacji UKC w 2024 r., wraz z pomyślnym uruchomieniem systemu zarządzania zabezpieczeniami (GUM), ICS2 – Wersja 3, PoUS – Etap 1 oraz NCTS – Etap 5.

Pomimo tych osiągnięć niektóre państwa członkowskie nadal zmagają się jednak z pewnymi problemami, jeśli chodzi o terminy realizacji projektów, w szczególności w odniesieniu do dziedziny przywozu (NIS, TS, CCI) i dziedziny wywozu (AES). Opóźnienia napotkane przez niektóre państwa mają negatywny wpływ na pozostałe zainteresowane strony, ograniczając korzyści i powodując dodatkowe koszty dla Komisji, innych państw członkowskich i przedsiębiorstw europejskich. W przypadku państw członkowskich, które nie wdrożyły jeszcze zmodernizowanego NIS, Komisja nie otrzymuje jeszcze wszystkich danych niezbędnych do wykonywania swoich zadań w zakresie nadzoru. W przypadku CCI ma to wpływ na przedsiębiorstwa europejskie, ponieważ wprowadzenie systemu i korzyści dla przedsiębiorstw będą dostępne dopiero wtedy, gdy oba państwa członkowskie, których to dotyczy (tj. państwo, w którym przedsiębiorstwo ma siedzibę, i państwo, w którym przedsiębiorstwo przedstawia towary), wdrożą swój krajowy komponent CCI. W przypadku AES ma to wpływ na inne państwa członkowskie, ponieważ eksport pośredni rozpoczęty w jednym państwie członkowskim wymaga potwierdzenia wyprowadzenia w innym państwie członkowskim, tak aby przedsiębiorstwa mogły posiadać dowód wyprowadzenia i otrzymać zwrot VAT. W związku z tym oba państwa członkowskie muszą być w stanie komunikować się w ramach tego samego systemu.

Ważne jest w dalszym ciągu, aby wszystkie zainteresowane strony kontynuowały wysiłki i przeznaczyły niezbędne zasoby w celu dotrzymania ostatecznego terminu wyznaczonego na 2025 r., ponieważ dalsze opóźnienia będą nadal miały skutki uboczne dla innych państw członkowskich i będą zakłócać spójne ramy operacyjne, które mają przynieść jednolite korzyści wszystkim przedsiębiorcom. Oznacza to przedłużające się i zwiększone zapotrzebowanie ze strony Komisji, państw członkowskich i przedsiębiorców na dodatkowe badania zgodności, koordynację i przedłużone utrzymanie systemu. Ponadto cyfrowa realizacja UKC odgrywa kluczową rolę w ochronie dochodów i zwalczaniu nieuczciwego lub nielegalnego handlu.

W porównaniu z 2023 r. wysiłki i wyniki państw członkowskich są obecnie bardziej widoczne, co wskazuje na coraz bardziej zróżnicowany zakres postępów w miarę zbliżania się ostatniego roku realizacji UKC. To zróżnicowanie uwypukla pilną potrzebę jednolitych i szybkich działań w celu zapewnienia pełnej transformacji cyfrowej we wszystkich państwach członkowskich. Utrzymanie dynamiki, rozwiązywanie problemów i dotrzymanie terminów mają zasadnicze znaczenie dla zachowania ciągłości działania i wspierania przedsiębiorców w miarę przechodzenia Unii na w pełni cyfrowe środowisko celne. Jak przedstawiono wizualnie na poniższym wykresie, za nami jest już wiele pracy, a ostatni rok wdrażania jest już na horyzoncie.

Rysunek 5 – Harmonogram

Od 2024 r. około 63 % państw członkowskich boryka się z opóźnieniami, jeśli chodzi o CCI – Etap 1, natomiast mniej opóźnień zgłoszono w odniesieniu do innych komponentów, takich jak ICS2 – wersja 3 i AES, przy czym w każdym z tych przypadków opóźnienia dotyczą nie więcej niż 11 % państw członkowskich. Różnice te odzwierciedlają zróżnicowany poziom gotowości i sygnalizują, że bez nieustających wysiłków opóźnienia mogą wpłynąć na wspólny harmonogram pełnej realizacji UKC do 2025 r.

Aby osiągnąć ten kluczowy etap, wszystkie zainteresowane strony muszą teraz jeszcze bardziej nasilić swoją koncentrację na dotrzymaniu terminów określonych w programie prac związanych z UKC oraz swoje zaangażowanie w ich dotrzymanie. Jednocześnie Komisja utrzymuje zgodnie z prawem UE formalną korespondencję z państwami członkowskimi doświadczającymi opóźnień. Komisja będzie kontynuować ścisłe monitorowanie i wsparcie poprzez zaangażowanie zarówno na poziomie programów, jak i projektów, uzupełnione dwustronną wymianą informacji i posiedzeniami plenarnymi z państwami członkowskimi.